

Asia: VN/18685/2026

Lausuntopyyntö: Valtioneuvoston asetus valtionavustuksesta työvoimaviranomaiselle pitkäaikaistyöttömien osaamisen kehittämiseksi vuosina 2026-2028

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Henkilöstöala HELA ry kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston asetuksesta valtionavustuksesta työvoimaviranomaiselle pitkäaikaistyöttömien osaamisen kehittämiseksi vuosina 2026-2028.

Henkilöstöala HELA kannattaa esitystä osaamisetelin käyttöönotosta pitkäaikaistyöttömien osaamisen kehittämiseksi. Työttömyyden pitkittyessä osaamisen päivittäminen, uusien taitojen hankkiminen sekä työmarkkinoiden muuttuviin tarpeisiin vastaaminen ovat keskeisiä tekijöitä työllistymismahdollisuuksien parantamisessa. Esityksen tavoite lisätä pitkäaikaistyöttömien mahdollisuuksia osallistua työelämälähtöisiin ja lyhytkestoisiin osaamisen kehittämisen palveluihin on kannatettava.

HELA pitää erityisen myönteisenä sitä, että osaamiseteliä voidaan käyttää sekä yksityisten uraohjaus- ja valmennuspalveluiden että lyhytkestoisten ammatillisia valmiuksia kehittävien opintojen hankkimiseen. Esitys mahdollistaa joustavien ja yksilöllisten palvelupolkujen rakentamisen sekä markkinaehtoisien koulutus- ja palvelutarjonnan hyödyntämisen tilanteissa, joissa työllistymisen esteenä on rajattu osaamisvaje tai tietyn luvan, pätevyyden tai osaamisen puuttuminen.

Ehdotetulla avustuksella tavoitellaan 10 000–20 000 pitkäaikaistyöttömän saamista osaamista kehittävien palveluiden piiriin. HELA pitää tavoitteen saavuttamista haasteellisenä, mutta korostaa, että osaamisetelin vaikuttavuus riippuu vahvasti siitä, kuinka hyvin tarjottavat palvelut kytkeytyvät työmarkkinoiden todellisiin osaamistarpeisiin. Koulutusten ja valmennusten suunnittelussa tulisi hyödyntää työnantajien, toimialojen sekä henkilöstöalan yritysten tietoa avoimista

työmahdollisuuksista ja rekrytointitarpeista. Näin voidaan varmistaa, että osaamissetelillä hankittava osaaminen tukee mahdollisimman tehokkaasti työllistymistä avoimille työmarkkinoille.

HELA pitää tärkeänä, että työvoimaviranomaisilla on mahdollisuus hyödyntää osaamissetelin toteutuksessa monipuolisesti yksityisiä palveluntuottajia. Yksityiset koulutus-, valmennus- ja henkilöstöalan yritykset voivat tarjota nopeasti käyttöönotettavia, työelämälähtöisiä ja kohdennettuja ratkaisuja, jotka täydentävät julkista palvelujärjestelmää. Palveluiden hankinnassa tulee huolehtia avoimuudesta, tasapuolisesta kilpailusta ja siitä, että palveluntuottajien osaaminen voidaan hyödyntää täysimääräisesti.

HELA pitää perusteltuna myös sitä, että osaamisseteli mahdollistaa pienet osaamiskokonaisuudet, täsmäkoulutukset sekä erilaiset työelämän tarpeisiin räätälöidyt koulutukset. Monissa tilanteissa työllistymisen esteenä ei ole tutkinnon puuttuminen vaan yksittäisen osaamisen, pätevyyden, luvan tai kielitaidon puute. Tällöin lyhytkestoinen ja tarkasti kohdennettu koulutus voi olla vaikuttavampi ratkaisu kuin pitkä tutkintotavoitteinen koulutus.

HELA korostaa kuitenkin, että pitkäaikaistyöttömyyden taustalla on usein useita samanaikaisia haasteita, minkä vuoksi osaamisseteli on tehokkaimmillaan osana laajempaa työllistymispolkua. Osaamisen kehittämisen lisäksi tarvitaan työnvälitystä, työnantajayhteistyötä, henkilökohtaista ohjausta sekä tarvittaessa muuta tukea työmarkkinoille siirtymiseksi.

Lisäksi HELA pitää erityisen tärkeänä, että osaamissetelin käyttöönoton yhteydessä seurataan järjestelmän ja toimenpiteiden vaikuttavuutta. Arvioinnissa tulisi tarkastella erityisesti osallistujien työllistymistä, eri palvelumuotojen vaikuttavuutta sekä sitä, millaiset koulutukset ja palvelukokonaisuudet johtavat parhaiten työmarkkinoille sijoittumiseen. Vaikuttavuustiedon avulla järjestelmää voidaan jatkossa kehittää entistä paremmin työmarkkinoiden tarpeita vastaavaksi ja siitä saadaan hyödyllistä tietoa siitä, mitkä ratkaisut toimivat.

Henkilöstöala HELA ry pitää osaamisseteliä tervetulleena lisänä työllisyyspalvelujen keinovalikoimaan ja katsoo, että oikein toteutettuna se voi parantaa pitkäaikaistyöttömien mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille sekä vahvistaa työmarkkinoiden osaavan työvoiman saatavuutta.

Tuliara Merru
Henkilöstöala HELA ry

